

16.02.—29.04.2018

RIIK EI OLE KUNSTITEOS

Tallinna Kunstihoones
Kunstihoone galeriis
Tallinna Linnagaleriis
Vabaduse galeriis



TALLINNA KUNSTIHOONE
TALLINN ART HALL

EWA AXELRAD
LOULOU CHERINET
MARTA GÓRNICKA
LISE HARLEV
FEMKE HERREGRAVEN
FLO KASEARU
THOMAS KILPPER
SZABOLCS KISSPÁL
STÉPHANIE LAGARDE
ELLA LITTWITZ
THOMAS LOCHER
CRISTINA LUCAS
DAMIR MURATOV
TANJA MURAVSKAJA
MARINA NAPRUSHKINA
KRISTINA NORMAN
DANIELA ORTIZ
KATARZYNA PRZYZWAŃSKA
JAANUS SAMMA
IVAR SAKK
LARISSA SANSOUR
KRISTINA SOLOMOUKHA,
PAOLO CODELUPPI,
ELFI TURPIN
STUDIO JONAS STAAL

RIIK EI OLE KUNSTITEOS
Katerina Gregos, kuraator

Viimastel aastatel on sõjapiirkondadest, autoritaarsete režiimide ja poliitiliste või keskkonnakriiside eest põgenevate inimeste massirände mõjul rahvusluse murettekitavad ilmingud tagasitee Euroopasse leidnud ning selle ühtekuuluvuse ohtu seadnud. Üleilmastumisest ja üha suuremast üleilmsest kultuurilisest ühtlustumisest tingitud ebavõrdsus on tekitanud inimestes soovi naasta millegi kindla – kuuluvustunde – juurde, mida pakub rahvuse või rahvusliku kogukonna liikmeks olemine. Selle tulemus on paradoksaalne olukord, kus Euroopas pead tõstvad rahvuslus ja võõraviha jagavad tegelikkust selliste rahvusvaheliste ühendustega nagu Euroopa Liit ja nende ühenduste üleeuroopalise poliitilise nägemuse, rahvusülese vaatepunkti ja piiriülese majanduspoliitikaga. Kokku põrkavad kaks vastanduvat maailmavaadet: kosmopoliitne rahvusvahelisus ja ennast teistest eraldav rahvuslus, mis väärtustab etnilist ja kultuurilist ühtsust.

Näitus “Riik ei ole kunstiteos” uurib rahvuse ja rahvuslusega seonduvaid küsimusi, vastuolusid ja ideoloogiaid Euroopa pidevalt muutuval sotsiaalpoliitilisel maastikul. Pakkudes stereotüüpide ning maailma “meieks” ja “nendeks” jaotavate lihtsakoeliste rahvuslusest kantud narratiivide asemel tundlikumat käsitlust, osutab näitus, et nagu kõikide taoliste teemade puhul, on küsimus märksa mitmetahulisem ja sellel on tihti sügavad ühiskondlikud, majanduslikud, ajaloolised ja poliitilised põhjused.

Rahvuse määratlemine on alati keeruline olnud. Rahvuslikku kuuluvust on võimatu ühele mõõtmele taandada ning subjektiivsed ja objektiivsed määratlused ei ole piisavad, sest rahvus on ebamäärase sisuga artefakt, väljamõeldis ja ühiskonna kujundamise tulem ja selle käsitus on pidevas muutumises.

Rahvus on tänapäeval oluline elu korraldamise vahend. Siinkohal on oluline eristada termineid “rahvus” ja “rahvuslus”, millest esimene on strukturealne, konstrueeritud olem ja teine viitab ideoloogiliselt laetud uskumustele

rahvuse kohta. Samamoodi oluline on eristada *kodakondsusel* ja *etnosel* põhinevat arusaama rahvuslusest. Esimest võib tõlgendada rahvusluse mittekseenfoobse vormina, milles eri taustaga inimesed elavad koos ja mis väärtustab vabadust, sallivust, võrdsust ja üksikisiku õigusi. Teist võib mõista jagatud etnilise põlvnemise ning enamasti ka usu raamistuses. See on kõige ohtlikum rahvusluse vorm, sest põhineb ühiskonda polariseerivatel eristustel ning pimedal usul rahvusesse. Seda tüüpi rahvuslus kasvatab kultuurilist ühtlust, eraldatust, “teise” kahtlustamist, ksenofoobiat, tõrjumist ja viha. Selline rahvuslus eirab oma etnilisse rühma mittekuuluvate inimeste vajadusi ja kuulutab ühe väärtussüsteemi teisest paremaks. Mis hetkel muutub kodakondsusel põhinev rahvuslus millekski mürgiseks? Kas saame või peame kaasava rahvusluse mõtet edasi arendama?

Kas me ei peaks enne seda, kui rahvusriigi mõistest mõningate ajaloolaste eeskujul loobume, arvestama asjaoluga, et rohkele kriitikale vaatamata rahvusriik, küll ebatäiuslik, mingis osas ikkagi “toimib” ja pakub oma kodanikele väga olulisi õigusi? Arvestades sellega, et paljud ühiskondlikku sidusust loonud modernsuse institutsioonid, nagu perekond ja usk, on hääbumas, ametiühingud on alla käinud ja usaldus poliitiliste erakondade vastu langenud, võib rahvusluse tulevikus veel oma koht olla.

Saja aasta täitumine Eesti iseseisvumisest (milleni viis 19. sajandil toimunud eestlaste rahvuslik ärkamine) tundub olevat sobiv aeg, et sellel (Euroopa riikide tuleviku ja ühtekuuluvuse seisukohast määrava tähtsusega) teemal erisuguseid seisukohti arvesse võttes kaalutletud ja kriitilisel viisil vestelda ja seda ümber mõtestada. Tänapäeva paljukultuurilises Euroopas on väga raske rahvuse objektiivseid tunnuseid määratleda, kuna identiteet, keel ja etnilisus on mõistena üha enam muutuvad ja laialivoolavad.

Eksivad need, kes ennustavad rahvusriigi peatset hääbumist. 19. sajandi rahvusriigi mudel ja selle välistav arusaam rahvusest on tänapäeval ilmselgelt problemaatilised, võttes arvesse, kui palju maailm viimase 200 aasta jooksul muutunud on, kuid rahvusriik pole iidne

poliitiline vorm, mille aeg on möödas. Nagu ajaloolane Tony Judt põhjendatult osutab, on “tegu hoopis ühe kõige moodsama poliitilise institutsiooniga”. Sellest võib järeldada, et mõtte ja tarindina on sel endiselt arengu- ja paremaks muutumise ruumi.

Kuidas saame seega rahvusriiki uuena kujutleda? Tänapäeva rahvusjärgse tegelikkuse ja ühiskondliku paljususe valguses tuleb leida uued kogukonna ja kuulumise mudelid. Kas suudame kujutada ette teisi ühiskonnakorralduse ja riikluse mudeleid, mis ei nõua mõne kindla lipu või passiga samastumist? Millised kuuluvuse ja kogukonna vormid on väljaspool rahvusriiki mõeldavad? Kas peaksime kaasava rahvusluse mõtet edasi arendama? Kas rahvuslikku sõltumatust on võimalik ühildada paljususe, avatud ühiskonna ja tänapäeva võrgustunud, lõimunud ja üleilmastunud ühiskondadega?

Näitus “Riik ei ole kunstiteos” toob kokku 25 kunstnikku, kellest 13 esitlevad uusi, spetsiaalselt käesoleva näituse jaoks tellitud kunstiteoseid. Osalevad kunstnikud kombivad rahvuse, riigi ja rahvusluse keerdkohti, osutades nende keerulistele ajaloolistele, ühiskondlikele ja poliitilistele põhjustele. Nad panevad meid Euroopa jaoks muutlikul ja ebakindlal ajal neid küsimusi ootamatu nurga alt vaatama ja ümber mõtestama.

Märkus:

Näituse pealkiri “Riik ei ole kunstiteos” pärineb Georg Wilhelm Friedrich Hegeli raamatust “Õigusfilosoofia”. Oluline tahk Hegeli filosoofias on väljend “an und für sich” (asi “iseeneses” ja “enese jaoks”). Näiteks “riik iseeneses ja enese jaoks” väljendab maailmaühtsust (tees) ja meeleühtsust (antitees). Mõlemad ühtsused saavad spekulatiivselt kokku (süntees) kõlbelises tervikus, riigis. “Riik on meele maine avaldusvorm, kus meel ennast teadlikult teostab. Ainult siis, kui see on leidnud tee teadvusesse ja tunneb ennast tegelikult oleva esemena, saab sellest Riik.” Me ei tohi ajada segamini mõtet Riigist mõne kindla riigi või institutsiooniga. Mõtet Riigist tuleb käsitleda “iseeneses ja enese jaoks”. Iga riigi kohta võib öelda, et see on halb ja paljude puudustega. Ometi kõikidel küpsetel riikidel on häid külgi, mis on Riigile (iseeneses ja enese jaoks) olemuslikult omased. Hegel ütleb, et “Riik ei ole ideaalne kunstiteos, Riik asub Maal, seega kapriiside, juhuste ja vigade vallas, ning halb käitumine võib seda mitmes suhtes moonutada”.

“Kunstifilosoofias” määratleb Hegel, et kunsti eesmärk on esindada jumalikku ja inimlikku vabadust ning luua ilusaid esemeid, milles vabaduse tõelisele olemusele antakse inimese eneseväljenduse ja -mõistmise aistinguline vorm. Ta usub, et kunst võimaldab meil endi kohta tõde paljastada, avastada, kes me tõeliselt oleme, ja näidata meile vabaduse tõelist olemust. Kunstil ei ole neid puudusi, mis on omased Riigile. Kunstile on

omane täius, “kapriisil, juhusel ja veal” pole selles kohta. Järelikult “riik ei ole kunstiteos”.

Hegeliaanlikus mõttes ei ole riik tõepoolest kunstiteos iseeneses. Riigis on alati vaja midagi paremaks muuta, riik on alati muutumas. Kunst (nüüdseks teame, et ka see on ebatäiuslik) näitab selle juhuslikkust ja vastuolusid, puudusi ja läbikukkumisi, eelarvamusi ja ebaõiglusi, petmisi ja valeteavet, taktitundetust ja julmust, kuid ka selle võimalusi, suunates seda mitte täiuse – nagu Hegel oleks öelnud –, vaid paremuse suunas.

LISE HARLEV



Mõtleme oma emakeeles, 2018
Kangast bänner, 1250 × 1207 cm

Valminud Tallinna Kunstihoone tellimusel
Kunstniku loal

Inimesed, kes räägivad sinu emakeelt, 2018
Seeria kuue erineva plakatiga 59,4 × 84 cm

Valminud Tallinna Kunstihoone tellimusel
Kunstniku loal

Mu oma riik, 2005
2 offset printi, 59,4 × 84 cm

Kunstniku loal

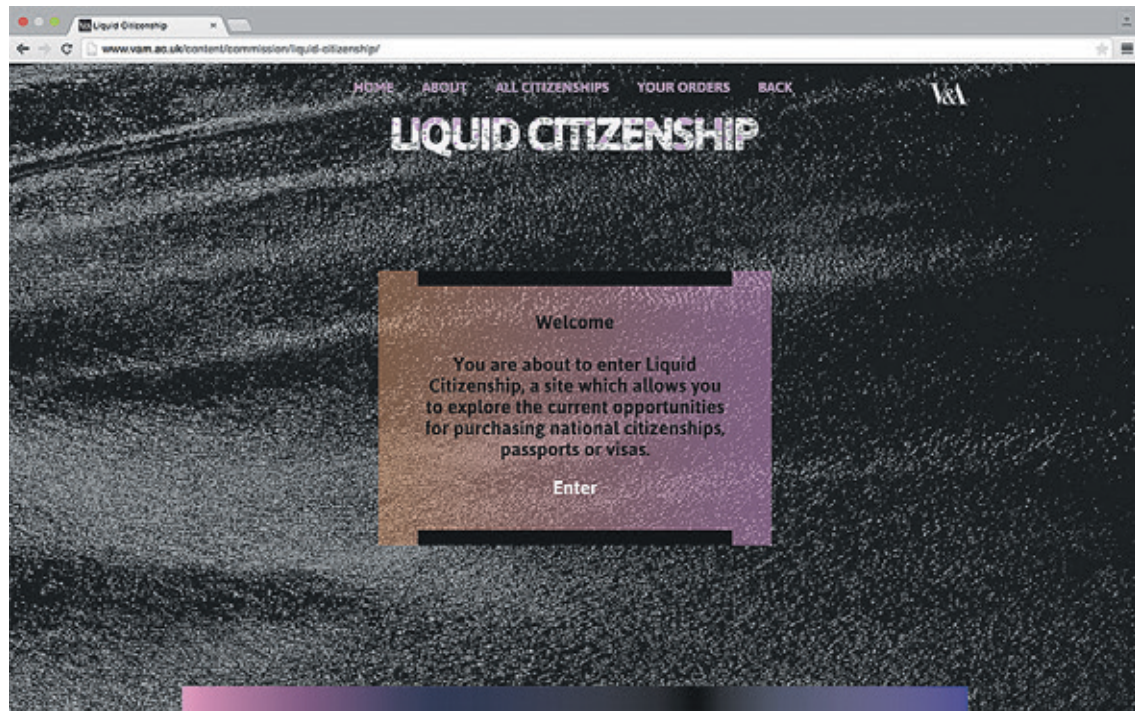
Lise Harlevi teosed esitavad julgeid ja tihti kahetähenduslikke lauseid, mis kasutavad avaliku ruumi siltidel, bänneritel, kuulustahvlitel ja reklaampostidel levinud sümboleid, motiive ja tüpograafiat. Näituse “Riik ei ole kunstiteos” jaoks on Harlev loonud bänneri, mis katab Tallinna Kunstihoone fassaadi kogu keskmise osa sarnaselt fassaadikatetele, mida kasutatakse ehitustööde ajal. Sellel on kirjas: “Mõtleme oma emakeeles ka siis, kui selles ei räägi”. See teos puudutab mitmeid keele kasutamisevõimalusi – mõtlemist, kuulamist, lugemist, kirjutamist ja rääkimist – ja erinevust sisemise mõtte ja kirja pandud lause vahel.

Eesti keel on üks ainult kolmest soome-ugri keelest, mis on rahvusriigi riigikeelena tunnustatud. Kogu Euroopale omaste ulatuslike rahvastikumuutuste tõttu on eesti keele kõnelejate arv languses. Lisaks kõneleb 29% Eesti rahvastikust esimese keelena vene keelt. Harlevi teos püstitab sellel teemal mitmeid küsimusi ja käsitleb võimalikke tulevikupingeid. Lisaks bännerile pannakse üle Tallinna välja kuuest plakatist koosnev sari “Sinuga ühte keelt rääkivad inimesed” (2018).

Lise Harlev on 1973. aastal Taanis Odenses sündinud kunstnik, kes elab ja töötab Berliinis.

Tallinna Kunstihoone

FEMKE HERREGRAVEN



Likviidne kodakondsus, 2015

Veebiteos

Valminud Victoria ja Alberti Muuseumi (London) tellimusel
Kunstniku loal

Likviidne kodakondsus, 2018

Installatsioon, kodakondsuse pakid,
kaelakaardid

Valminud Tallinna Kunstihoone tellimusel
Kunstniku loal

Femke Herregraven on 1982. aastal
Nijmegenis Hollandis sündinud kunstnik,
kes elab ja töötab Amsterdamis.

Peamine viis kodakondsust omandada on olnud teatud riiki sündimine, kuid ka teised moodused on muutumas üha tavalisemaks. Femke Herregraveni teose “Likviidne kodakondsus” lähtepunkt on asjaolu, et kodakondsus on muutunud “likviidseks”: sellest on saanud kaup, mida on võimalik osta, vahetada või tagastada. Näituse “Riik ei ole kunstiteos” jaoks arendas kunstnik algselt veebipõhise mänguna toimunud teost edasi ning sellest sai installatsioon, päriselu rakenduste pood, kus on võimalik tutvuda toodetega ning osta kodakondsust, passi või viisat oma valitud riiki.

“Likviidne kodakondsus” toob välja lõhe edukate ja mitte- edukate vahel. Esimesed on väga rikkad eliidi hulka kuuluvad tarbijad, kellel on võimalik nn majanduslikku kodakondsust omandada, ostes välisriigis kinnisvara või tehes annetuse riigi valitsusele. Viimaste hulka kuuluvad inimesed, kellel puuduvad õiguslik staatus või rahalised vahendid teise riigi kodakondsuse omandamiseks. Need on poliit- ja majanduspagulased, kes maksavad tuhandeid dollareid, et illegaalselt riigipiire ületada, riskides oma eluga uue ja lootustandvama õigusliku staatuse nimel. “Likviidne kodakondsus” toob meie ette kodakondsuse praeguse seisuga seotud murettekitavad asjaolud, viidates küsitavale arengule majanduslikuks vahendiks ja tarbekaubaks muutumise suunas.

Tallinna Kunstihoone

SZABOLCS KISSPÁL



Võltsmägedest usuni (Ungari triloogia), 2016

Installatsioon, erinevad tehnikad, video, erinevad mõõdud

Valminud Edith Russ Haus for Media Art
(Oldenburg) ja Stiftung Niedersachseni toel
Kunstniku loal

“Võltsmägedest usuni (Ungari triloogia)” on Szabolcs KissPáli fiktiivne dokumentaalprojekt. Tema uurimuse keskmes asub autoritaarne ja konservatiivne Ungari riigipoliitika. Teose eesmärk on analüüsida, kirjeldada ja rahvusvahelisele publikule lahti seletada selle poliitilise ja kultuurilise filosoofia anatoomiat, mis selle ideoloogilise alusena toimib. KissPáli installatsioon koosneb kahest fiktiivsest dokumentaalvideost (“Ihalev geograafia” ja “Langenud sule tõus”) ja fiktiivsest muuseumikeskkonnast (“Mäekuru leiud”).

“Ihalev geograafia”, “Ungari triloogia” esimene osa, tegeleb ungari ajaloomälu ühe kõige püsivama, kuigi allasurutud motiiviga – Trianoni rahulepingu (1920) põhjustatud rahvusliku traumaga. Ajalooliste viidete assotsiatiivne jada “Langenud sule tõusus” vaatleb seda, kuidas tootemlinnu – mütolooilise Turuli – sümbolism ja selle iidsest ajast pärit maagilise loo osaliselt säilinud kollektiivne mälestus on mõjutanud 20. sajandi Ungari ajalugu alates Turuli vennaskonna asutamisest 1919. aastal kuni “vere ja emamaa” ideoloogiiani tänapäeval.

Muuseumiväljapaneku kuju võtnud “Mäekuru leiud” esitleb väljamõeldud arheoloogilisest leiukohast pärit esemeid. Maailmasõdadevahelise aja Ungarist pärinevatele ajaloolistele esemetele ja säilmetele viitamise abil paljastub rahvusloome poliitiline protsess, mis Ungari ühiskonnas praeguseni käimas on.

Szabolcs KissPál on 1967. aastal Ungaris
Marosvásárhelys sündinud kunstnik ja
õppejõud, kes elab ja töötab Budapestis.

Tallinna Kunstihoone

STÉPHANIE LAGARDE



Siirmised, 2018
Ühe kanali digitaalne video,
värv, heli, 16'00''

Bloki ballaad, 2018
Kumm, vaht, puit, kölarid,
200 x 120 x 18 cm

Valminud Tallinna Kunstihoone tellimusel
Kunstniku loal

Stéphanie Lagarde'i laulev skulptuur "Bloki ballaad" lähtub tähelepanekust, et viimastel aastatel on meeleavaldajad arendanud välja uue taktika enda kaitsmiseks, kandes paksust mustast kangast rõivaid ning suusamaske ja pehme voodriga mootorrattakiivreid. See riietus vähendab kehavigastuste ning tuvastatud ja karistatud saamise ohtu. Selliseid meeleavaldajate rühmi on kutsutud "mustaks blokiks" ning neid seostatakse fašismivastase ja anarhistliku liikumisega. "Bloki ballaad" esitab inimest meeleavaldusel hapra subjektina, kes on haavatav riigi vägivalda poolt, kuid on samas omaette arvestatav jõud, mis riigile vastu astub. Skulptuur laulab luuletusi Álvaro de Camposelt, kes on üks paljudest Fernando Pessoa heteronüümidest:

*Kelle heeroldiks ma sündisin?
Mis pani mind küll
arvama, et mulle kuuluv on minu oma?
Kes andis selle mulle?*

*Südamehaiged tähtedeorjad,
kes me vallutasime maailma juba enne voodist tõusmist;
aga me ärkame ja ta on läbipaistmatu,
me voodist välja ja teda pole kuskil,
me läheme õue ja ta on kogu maa*

*Mis ma tean sellest, mis minust saab, kui ma ei tea, kes ma olen?
Olla, mis mõtlen? Aga ma mõtlen olla nii palju eri asju!*

Need luuletused püstitavad küsimusi, mis on seotud identiteedi, olemise, kuuluvuse, inim- ja kodanikuõigustega.

Videos "Siirmised" osutatakse, kuidas riik võimu näitab ja ruumi hõivab, nii õhus kui ka maapinnal, nii sümboolselt kui ka tegelikult. Video näitab meile Prantsuse lennuväe vigurlennuüksust Patrouille de France'i huvitavate käeliigutuste ja täpsete juhiste abil lennuetenduse koreograafiat harjutamas. Need kujutised vahelduvad kujutistega meeleavaldajate ohjamise simulatsioonitarkvarast, mis on politseinike koolitamiseks välja arendatud. Tarkvara võimaldab politseinikel uusi masside ohjamise võtteid proovida ja õppida sõjaväe kombel sõjatsoonis võitlema, kasutades siirmise ja hõivamise, meelte küllastamise ja eksitamise strateegiaid.

Stéphanie Lagarde on 1982. aastal Prantsusmaal Toulouse'is sündinud kunstnik, kes elab ja töötab Pariisis.

Tallinna Kunstihoone

ELLA LITTWITZ



Tundmatu maa lõunas, 2017
Teras, pinnas, 200 cm (diameeter) x 1 cm

Marguerite Steed Hoffman Collectioni (Dallas) ja
Harlan Levey Projectsi (Brüssel) loal

Ella Littwitz on 1982. aastal Iisraelis sündinud kunstnik, kes elab ja töötab Berliinis, Gentis ja Iisraelis.

Ella Littwitzi skulpturaalne teos "Tundmatu maa lõunas" põhineb kuulsal *terra australis incognita*l, oletataval mandril, mille olemasolu üle arutles antiikajal Ptolemaios. Ta arutluskäik põhines oletusel, et põhjapoolkera maailmajagudele peaks vastukaaluks olema sama suur maa-ala lõunas, nagu varem oli spekulatsioonid ka Aristoteles. Näidatav skulptuur on uus tükk maad, mis koosneb neist 24 riigist pärit mullast, mis ei luba Littwitzil tema rahvuse tõttu siseneda. Kuna nende riikide vahelised piirid jooksevad tihti piki meridiaane, siis skulptuuris asuvad nad üksteise kõrval, moodustades ümmarguse sektordiagrammi koos selle "viiludega". Praegu sisaldab Littwitzi teos mulda ainult 17 riigist. Tehnilistel või juriidilistel põhjustel on seitsmest riigist mulla toomine osutunud võimatuks. Abistajad, kes on talle mulla toonud, on tihti iseennast ohtu seadnud, et see oma kodumaalt välja toimetada. Littwitz jätkab püüdlusi puuduolevate riikide muld saada ja oma "Tundmatu maa lõunas" luuleliseks tegelikkuseks muuta.

Tallinna Kunstihoone

CRISTINA LUCAS



ECUATORIANS



EGYPTIANS



EMIRATIS



ENGLISH



ERITREANS



ESTONIANS

Veksilloloogia, 2015

211 värvifotot valges raamis, 18 x 24 cm

Kunstniku ja Juana de Aizpuru
galerii (Madrid) loal

Sarja "Veksilloloogia" 211 fotot kujutavad erutunud jalgpallifänne kõigist 211 jalgpalliriigist, mis FIFAse kuuluvad. Igal fännil on näo- ja kehamaalingud, mis üldjuhul tähistavad selle riigi lippu, mida nad toetavad. Teosele pealkirja andnud sõna, "veksilloloogia", tähistab lippude ajaloolist teket, sümboleid ja kasutust käsitlevat teadust. Lippudel on ühiskonna päritolu, kultuuri ja väärtuste kohta palju öelda. Lisaks lipu jälgendamisele on keha värvimine hoogne performatiivne tegevus, millega eristatakse vaenlastest ja kindlustatakse lähedased suhted mõttekaaslastega.

Sellise suure rahvusvahelise jalgpalliturniiriga nagu maailmameistrivõistlused kaasneva elevuse puhul saavad kokku mitu asjaolu: jalgpallivõistlus ei ole ainult sportlik jõukatsumine, vaid see sisaldab ka rahvustundeid, jagatud identiteeti ja selget arusaama, et esindatakse oma riiki. Cristina Lucase leitud fotode seerias esitletud häirivad ja kohati vaimukad riigilipu kehastamise juhtumid tähistavad peaaegu hüsteerilist samastumist, mille puhul on meelelahutuse ja lõbu ning rahvustunnetest kantud peidetud vägivalda vahelist piiri tihti raske eristada.

Cristina Lucas on 1973. aastal Hispaanias Jaénis sündinud kunstnik, kes elab ja töötab Madridis.

Tallinna Kunstihoone

DAMIR MURATOV



U. S. S. (Siberi Ühendriigid), 2017
3 maali, õli lõuendil. 110 x 85 cm (igaüks)

Molotovi lumepall, 2018
Akrüül lõuendil, 74 x 57 cm

Kuninglik kuusepuu, 2017
Akrüül lõuendil 74 x 57 cm

Põhjamaine lehvik, 2018
Akrüül lõuendil, 58 x 101,5 cm

Kuukulgur, 2018
Akrüül lõuendil, 52 x 74 cm

Satelliit, 2018
Akrüül lõuendil 52 x 74 cm

Valminud Tallinna Kunstihoone tellimusel
Kunstniku ja galerii 11.12 (Moskva) loal

Möödunud aastatel on kõikjal maailmas aina enam tekkinud iseseisvust taotlemaid liikumisi, näiteks Kurdistanis, Kamerunis, Kataloonias, Baskimaal ja Šotimaal. Juba 19. sajandi keskel sai Venemaal alguse poliitiline liikumine, mille eesmärk oli luua iseseisev Siberi riik, mis oleks ideaalis toonud kaasa Vene impeeriumi lagunemise. Liikumise algatajaks olid Peterburis tegutsevad Siberist pärit üliõpilased, kes soovisid kehtestada Ameerika Ühendriikidele sarnaneva iseseisva Siberi riigi ning see idee on elujõuline tänase päevani, kuigi praegu toetavad seda peamiselt kunstnikud.

Damir Muratov, kes oli 1990. aastate keskpaiga Siberi kunstiuuenduse üht juhtfiguuridest, kujutab lõuendil, papil ja paberil praeguste ja ajalooliste sündmuste absurdust, taasestades nõukogudeaegset illustratsiooni- ja plakatikunstitraditsiooni. Tema käsitluses saab Ameerika tähetriibulisest lipust Siberi lumehelbetriibuline lipp. Teistes teostes kommenteerib ta romantilisi maastikuklišeesid, tuues kokku Siberile iseloomuliku avara maastiku kummaliste objektidega, nagu 1957. aastal orbiidile lennutatud esimene Sputnik, mis männimetsa alla kukkus, ning okastraati mähitud ja üle puulatvade vihisev lumepall – tema "Molotovi lumepall".

Damir Muratov on 1967. aastal Venemaal Tobolskis sündinud kunstnik, kes elab ja töötab Omskis.

Tallinna Kunstihoone

TANJA MURAVSKAJA



Omad, 2017–2018
Pigmenttinditrükk, 20-osaline fotoseeria,
90 x 67 cm

Valminud Tallinna Kunstihoone tellimusel
Kunstniku loal

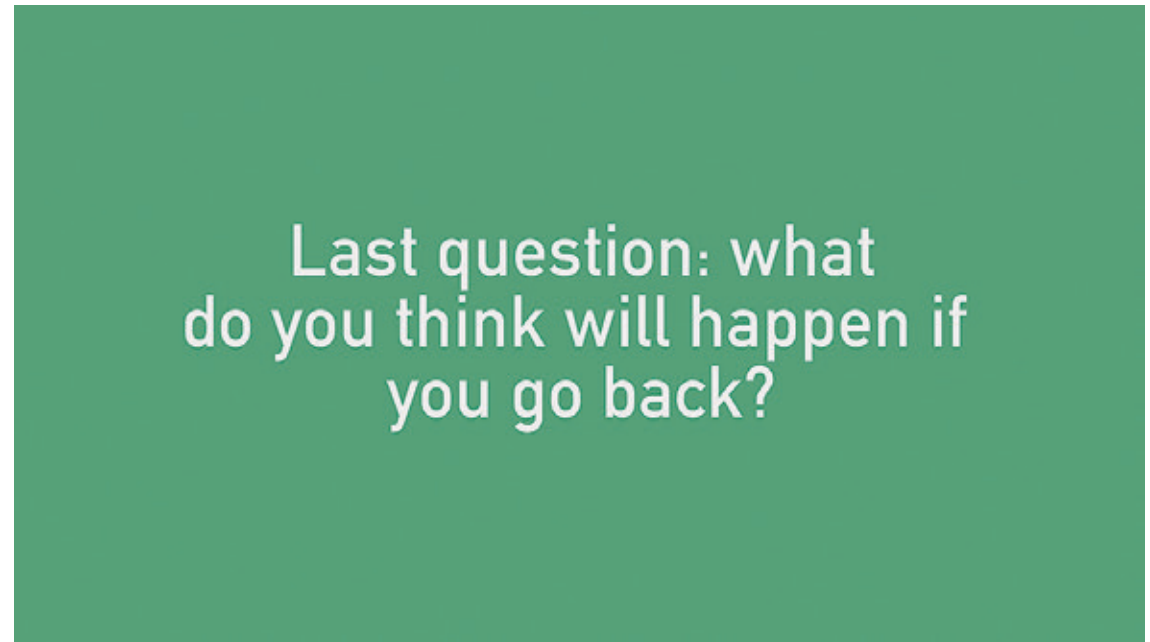
Tanja Muravskaja on oma fotoloomingus aastaid uurinud rahvusliku identiteedi küsimust. Teose “Omad” huvikeskmes on taaskord rahvuslik julgeolek, poliitiliste konfliktide mõju eneseidentiteedile ja nüüdisaegsete identiteetide loomine muutavas geopoliitilises tegelikkuses. Fotosarjas on lähivaatluse all NATO sõdurid ja kodutütred, noored neiud, kellele õpetatakse isamaalisi väärtusi ja seda, mida teha, kui Eesti iseseisvus ohtu satub. Teose pealkiri rõhutab seda, et Muravskaja on kodutütred ja sõdurid paigutanud ühisesse dialoogi, mis vähendab nendevahelist vahemaad, esitledes neid nüüdisaegsete kangelastena, kes üleilmse ebastabiilsuse ja konflikti ajastul ühiseid eesmärke jagavad.

Uurides rahvusliku identiteedi ja riigikaitse vahelist suhet, annab kunstnik mõista, et käsitletav piirkond otsib endale nõukogude mineviku asemele uut jutustust. Muravskaja rõhutab NATO sõdurite olulist rolli Läänemere piirkonnas ja Eestis, kus NATO sõjaväebaaside kohalolu peetakse vajalikuks abinõuks, et riigi sõltumatust kaitsta.

Tanja Muravskaja on 1978. aastal Eestis Pärnus sündinud kunstnik, kes elab ja töötab Tallinnas.

Tallinna Kunstihoone

MARINA NAPRUSHKINA



Te olete kohustatud rääkima tõtt, 2017
Ühe kanali digitaalne video heliga, 4'00”

Valminud Tallinna Kunstihoone tellimusel
Kunstniku loal

Siin hääletavad kõik, 2017
Plakatid projekti “Neue Nachbarschaft”
(“Uus naabruskond”) raames algatatud
avalikule kampaaniale “Hier wählen
alle” (“Siin hääletavad kõik») Moabiti
linnaosas, Berliinis

Kunstniku loal

Alates 2013. aastast on Marina Naprushkina jälginud varjupaiga taotlemisega seotud istungeid Berliini kohtus. Videos “Sul on kohustus tõtt rääkida” paneb kunstnik kokku kohtunike poolt pagulastele esitatud küsimused piltidega Brandenburgi maastikest. Küsimuste stiil tekitab kahtlusi menetluse usaldusväärsuse ning viisi osas, kuidas Euroopa riigid neid küsimusi lahendavad. Kas kohtunikud saavad üldse hinnata, mis on inimestega nende koduriigis juhtunud? Kas nende otsused ei põhine eelkõige nende endi ettekujutustel, sotsiaalsel taustal ja kogemustel? Miks peavad pagulased oma põgenemist üldse põhjendama? Naprushkina video toob välja absurdse ja küünilise süsteemi, millel on sageli pikaajalised tagajärjed nii juba usumatuid traumasid läbi elanud varjupaigataotlejatele kui ka ühiskonnale tervikuna.

Koos videoga eksponeerib Marina Naprushkina avaliku kampaania “Siin hääletavad kõik” (“Hier wählen alle”) jaoks loodud plakatite seeriat, mis sai alguse tema projekti “Uus naabruskond” (“Neue Nachbarschaft”) raames Berliini Moabiti asumis. See mittetulunduslik algatus loodi pagulaste toetamiseks, pakkudes eri teenuseid tõlkeabist kuni pagulastele ja varjupaigataotlejatele suunatud mitmekesise kultuurilise ja sotsiaalse programmi. Plakatite kampaania moodustab osa Naprushkina laiemast aktivismile ning otsesele poliitilisele sekkumisele suunatud praktikast.

Marina Naprushkina on 1981. aastal Valgevenes Minskis sündinud kunstnik, kes elab ja töötab Berliinis. Ta on Berliini Moabiti piirkonnas asuva pagulaste ja varjupaigataotlejate kogukonnakeskuse Uue Naabruskonna (Neue Nachbarschaft) rajaja ja juht.

Tallinna Kunstihoone

KRISTINA NORMAN



Jumalad, andke tuli tagasi, 2018
Ühe kanali digitaalne video, värv, heli, 12'00"

Muusika: Märt-Matis Lill
Esitaja: Sofia Jernberg
Laulusõnad: Maarja Kangro
Operaator: Erik Norkroos
II kaamera: Epp Kubu

Valminud Tallinna Kunstihoone tellimusel
Kunstniku loal

"Jumalad, andke tuli tagasi" kommenteerib hiljutist arutelu selle üle, miks ei ole venekeelset laulu võimalik laulupeo kavva lisada. Normani sekkumine mängib kolme kõige olulisema üldlaulupeo elemendiga: muusika, tule ja lauluväljakuga. Eesti rahva kujutluses on Tallinna lauluväljak muutunud sisuliselt pühaks kohaks, seda seostakse Eesti ajaloolise ärkamisaja, laulva revolutsiooni ja taasiseseisvumisega 1991. aastal. Kristina Normani teos omastab laulupeo peamised sümbolid ja loob uue mitmekihilise jutustuse, mida enamik eestlasi peaks tõenäoliselt laulupeo raamistuses sobimatuks.

Norman on võtnud ühe vene rahvalaulu, millest on olemas ka eestikeelne versioon, pannud selle kokku Maarja Kangro sõnadega ning lasknud need ette kanda etioopia päritolu Rootsi ooperilauljal Sofia Jernbergil. Rahvalaulu "Transvaal" abil eesti ja vene kultuuri vahelisi seoseid näidates osutab Norman ühtlasi võimalusele kauge rahva hädadele kaasa tunda (laul on pühendatud teisele buuri sõjale). Video "Jumalad, andke tuli tagasi" näitab, et avalik arutelu selliste mõistete üle nagu rahvuslik "puhtus" on üha enam võimatu, ning osutab sellele, et rahvad hoopis laenavad neid mitmekülgseid sümboleid üksteiselt, et oma identiteet luua.

Kristina Norman on 1979. aastal Eestis Tallinnas sündinud kunstnik ja dokumentalist, kes elab ja töötab Tallinnas.

Tallinna Kunstihoone

KATARZYNA PRZEWANSKA



Varajane poolalikkus, 2017
Paber, resoolivaht, metall, puit, epoksiidvaik, akrüül
Dioraami mõõtmed 130 x 159 x 318 cm
konstruktsiooni mõõtmed 196 x 167 x 318 cm

ING Polish Art Foundationi loal

Kui on soov näha, mis 200 miljoni aasta tagusest ajast Poolas säilinud on, siis peab sügavale maapõue vaatama. Karboni ajastul kasvas ja suri välja palju erinevaid taimi ja puid ning muutus kivistõeks, mis on Poola kõige olulisem maavara. Poolas leidub ühtlasi olulises koguses pruunsütt ja maagaasi ning Läänemeres asub suur merealune naftamaardla. Suured varud on väävlit ja teisi maavarasid, sh boksiiti, barüüti, kipsi, lubjakivi ja hõbedat. Need maavarad, mille ammutamine mängib tänapäeva Poola majanduses olulist osa, on "varase poolalikkuse" jäänukid.

Teadlaste ja geoloogidega koostöös valminud dioraami "Varajane poolalikkus" puhul on Katarzyna Przewanska kujutanud 200 miljoni aasta tagust Poolat ja eriti Varssavit soise ja liivase alana, kus kasvavad männid, hõlmikpuud, osjad ja mitmed sõnajalaliigid. Ringi liiguvad väikesed dinosaurused ja lendavad suured kiilid ning liivas on näha suurema dinosauruse jälgi. Sellest vaatepunktist tundub rahvuse ja rahvusliku kuuluvuse idee mitte ainult kohatu, vaid ka absurdne. Przewanska sõnab kokkuvõtvalt: "Poola pealinn oli paremas seisus, kui Poolat veel ei olnud."

Katarzyna Przewańska on 1984. aastal Poolas Varssavis sündinud kunstnik, kes elab ja töötab Varssavis.

Tallinna Kunstihoone

JAANUS SAMMA



Nääripoiss, 2018
Õled, teras

Valminud Tallinna Kunstihoone tellimusel
Kunstniku loal

Igal laupäeval pärast korrapärast
publikutuuri toimub algusega umbes
kell 16.00 näitusesaalis nääripoiste
performance.
Koreograaf Siim Tõniste.

“Nääripoiss” uurib rahvakultuuri konstrueeritud loomust, keskendudes ühele kõrvalisele tavale, mis on eestlaste kollektiivses mälus ammu tagaplaanile kadunud. Teos põhineb 1935. aastal vendade Parikaste ateljees tehtud fotol noormehest, kellel on seljas veidi ootamatu õlgedest kehakate. Foto kuulub lavastatud etnograafiliste fotode sarja, mille tellis sõdadevahelise aja rahvakultuuriaktivist August Pulst, et neid müües 1934. aastal asutatud väikesele Tori muuseumile raha koguda.

Nääripoisi tava kohaselt käisid noormehed nääriõöl salkadena ükselt uksele ja soovisid pererahvale head uut aastat. Selle tava päritolu on ebaselge, kuid sarnaseid rituaale ja kombeid esineb paljudes eri kultuurides. Eestis kujunesid paljud rahvakultuuri tavad ja kombed nõukogude perioodil oluliseks rahvusluse ülalhoidmise vahendiks, kuid õlekubuks maskeerunud noormehed kadusid minevikku. Samma eesmärk on näidata, et rahvastavade kaanon on suuresti juhuslik ja paljud selle osad on valitud selleks, et arhailisest minevikust teatud arusaam luua. Ta kutsub meid üles leidma endale sobivad jutustused, mille järgi elada.

Jaanus Samma on 1982. aastal Eestis
Tallinnas sündinud kunstnik, kes elab ja
töötab Tallinnas.

Tallinna Kunstihoone

IVAR SAKK



Laenatud identiteetidid, 2018
Digitrükk

Valminud Tallinna Kunstihoone tellimusel
Ivar Saki loal

Eesti riigi ja rahva ajaloos on oluline osa sellistel sümbolitel nagu riigivapp, rahvusvärvid, rahvuslill ja -lind. Nende olemasolu on võetud iseenesestmõistetavana, eriliselt juurdlemata visuaalide päritolu ja geneesi üle. Muretu loomulikkusega produtseeritakse läbi meie ajaloo erineva kujuga vapilõvisid, vapikilpe jm.

Sakk esitab laia galerii rahvuslikest sümbolitest, kõrvutades “oma” ja “võõrast”, näiteks “meie” (Eesti) kolm lõvi *versus* Taani kolm lõvi, “meie” rukkilill *versus* sakslaste *Kaiserblume*, “meie” suitsupääsuke *versus* austerlaste pääsuke ja “meie” ruunikiri *versus* rootslaste ruunikirjad. Märkide semantika uurimine tõstatab mitmeid küsimusi. Millal saavad laenatud visuaalid omadeks? Millal omandavad need sellise pühaduse astme, et nende vaba interpreteerimine muutub kuriteoks? Kui oluline on juhuse ja visuaalse kirjaoskuse puudumine rahvusliku sümboolika kujunemisel? Riigi sajanda aastapäeva tähistamise pingutatud pidulikkuse õhkkonnas võib tunduda selliste küsimuste esitamine piinlikuna. Aga ära keelata seda ei saa.

Ivar Sakk on 1962. aastal Eestis Kiviõlis sündinud graafiline disainer ja õppejõud, kes elab ja töötab Tallinnas. Alates 2003. aastast on ta Eesti Kunstiakadeemia graafilise disaini osakonna professor.

Tallinna Kunstihoone

STUDIO JONAS STAAL



Uued liidud, 2018
Installatsioon, video, vaip

Valminud Tallinna Kunstihoone toel
Kunstniku loal

Jonas Staal on 1981. aastal Hollandis Zwolles sündinud kunstnik, kes elab ja töötab Rotterdams. Ta on kunstilise ja poliitilise ühenduse Uus Maailma Tippkohtumine (New World Summit) ja kampaania "Uued liidud" algataja.

"Uued liidud" on Jonas Staali algatatud kunsti- ja poliitkampaania, mis vastusena praegu Euroopat tabanud poliitilisele, majanduslikule, humanitaar- ja keskkonnakriisile soovib koguda kokku transdemokraatlike liikumiste ja ühenduste esindajad eesmärgiga pakkuda välja võimalusi uute liitude loomiseks. "Transdemokraatlik" tähistab korraga nii rahvusülest kui ka transformatiivset arusaama demokraatiast. Staal peab Euroopa kriisi ühtlasi kujutlusvõime kriisiks. Ta ütleb lahti nii rahvusäärmuslikest erakondadest, mis nõuavad Euroopa Liidust väljaastumist ja soovivad rahvusriigi müütilise arusaama juurde naasmist, kui ka ametnike poliitilisest ja majanduslikust eliidist, mis kasutab ELi oma kasinuspoliitika teostamiseks.

Installatsiooni keskmes on Euroopa tagurpidipööratud kaart, mida ümbritsevad põrandasse vajuvate ja sellest kerkivate suurte skulpturaalsete esemetena kujutatud Euroopa Liidu tähed, mis ei moodusta enam tavapärast ringi, vaid esindavad liitu, mis on korraga nii kriisis kui ka põhjapanevalt muutumas – taasliidustumas. Installatsiooni saadavad videod "Uute liitude" senistelt kohtumistelt, nende hulgas Berliinis (HAU Theater, 2017), Amsterdamis (Paradiso, 2017), Ateenas (Sporting Basket Arena, 2017) ja Brüsselis (Bozar, 2017).

Tallinna Kunstihoone

LOULOU CHERINET



Riigikunst, 2017
Kahe kanali digitaalne video, värv, heli, 48'00"

Kunstniku loal

Loulou Cherinet on 1970. aastal Rootsis Göteborgis sündinud kunstnik, kes elab ja töötab Stockholmis ja Etioopias Addis Abebas.

Rootsi 2006. aasta valimiste eel ilmus poliitilisse arutellu kaks vastastikku välistavat mõistet: "innanförskap" ja "utanförskap" (otsetõlkes "sisse kuulumine" ja "välja kuulumine"), mis tähistavad vastavalt Rootsi ühiskonda kaasatust ja mittekaasatust. Aasta pärast valimisi teatas uus valitsus, et 1 063 220 inimest Rootsis on ühiskonda mittekaasatud. Seda mõistet ja kaasnevat statistikat on süüdistatud mitteteaduslikkuses – sel puudub selge määratlus või kriteeriumid, mille järgi "mittekaasatus" kindlaks teha – ning lisaks on arutelu eri pooled seda terminit veidi erinevas tähenduses pruukinud.

Loulou Cherineti videoinstallatsioon "Riigikunst" (2017) näitab salvestist rühmaarutelust "kaasatuse" ja "mittekaasatuse" üle. Arutelus osalejad on pärit kõikidest ühiskonnakihtidest – nad on uustulijad, sisseerandajad, kodutud, kõrgelt haritud inimesed, füüsilise ja vaimse puudega inimesed, mehed, naised, noored ja vanad –, kuid kõik näivad olevat süsteemist ühel või teisel viisil välja langenud ja proovivad nüüd sellele seletust leida.

Tallinna Linnagalerii

THOMAS LOCHER



Sada tuhat miljardit
ühiskonda, 2017
16 kuupi, trükitud kartong,
90 x 90 x 90 cm (igaüks)

Valminud Tallinna Kunstihoone tellimusel
Kunstniku loal

INIMÕIGUSTE

ÜLDDEKLARATSIOON

Artikkel 15. 1. Igal inimesel
on õigus kodakondusele.

2. Kellelki ei saa tema
kodakondsust või
kodakondsuse muutmise
õigust meelevaldselt
ära võtta, 2005/2006
Raamitud C-print Diasecil,
121 x 98,4 cm, 2/2

Gallery Reinhard Hauff (Stuttgart) loal

INIMÕIGUSTE

ÜLDDEKLARATSIOON

Artikkel 8. Igal inimesel on
temale konstitutsiooniga või
seadusega tagatud
põhiõiguste rikkumise
korral õigus efektiivsele
õiguste ennistamisele
kompetentsete r
ahvuskohtute kaudu, 2004
Raamitud C-print Diasecil,
236,5 x 180 cm, 2/2

Lisa Ungari loal

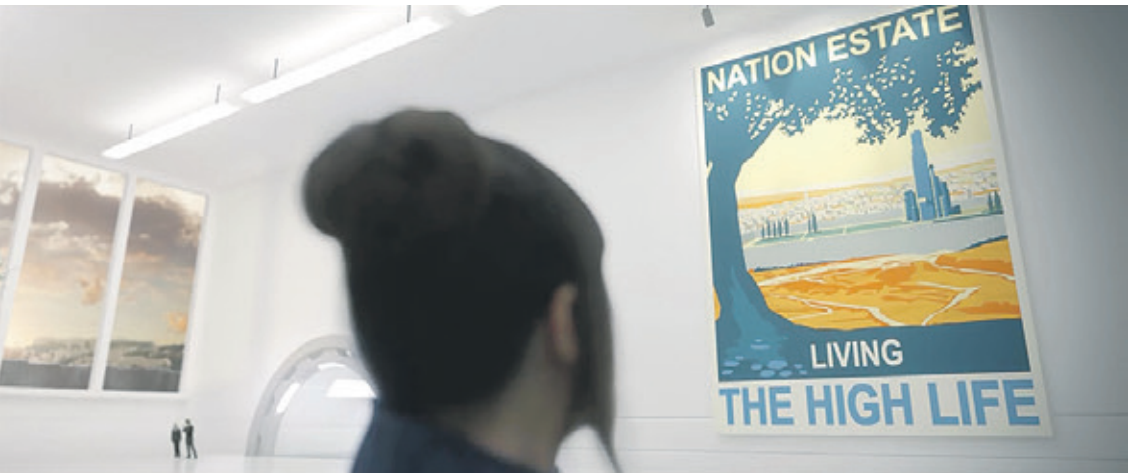
Thomas Locher on 1956. aastal Saksamaal
Munderkingenis sündinud kunstnik, kes
elab ja töötab Berliinis. Alates 2017. aastast
on ta Leipzigi kunstiakadeemia rektor.

Teoses “Sada tuhat miljardit ühiskonda” kohandab Thomas
Locher *ars combinatoria* mõistet, luues inimsuhete tähestiku –
tehes seda iidse juhuslikke kombinatsioone võimaldaval
moel ehk täringumängu kujul. Locher lähtub sürrealistide
seltskonnamängude traditsioonist, nagu *cadavre exquis*, kus iga
uus mängija lisab lause eelnevate lausete jadasse, mida ta näha
ei saa, ning laenab pealkirja Raymond Queneau’ ja matemaatik
François Le Lionnais’ koostöös valminud raamatult “Sada
tuhat miljardit luuletust” (“Cent mille milliards de poèmes”),
mis on kogumik kümnest kartongile printitud sonetist, iga
rida eraldi lipikul, mida on siis võimalik ümber kombineerida
100 000 000 000 erineval moel – just samuti võimaldab
ka Locheri täring potentsiaalselt lõputuid kombinatsioone ja
potentsiaalselt mõistetamatuid tähendu(setu)si.

Teosed seeriast “Inimõiguste ülddeklaratsioon” on suurendatud
fotod kahest inimõiguste ülddeklaratsiooni (1948) artiklist,
millele Locher on lisanud nii käsitsi kirjutatud kui ka masinkirjas
märkmeid: analüüsides ja dekonstrueerides deklaratsioonis
kasutatud keelt, esitades küsimusi selle kohta ning juhtides
tähelepanu keelelistele vääratustele, ebatäpsustele, mööda-
panekutele või sageli ka juhuslikule ning mõtlematult taktitule
sõnakasutusele seoses selliste teemadega nagu rahvus,
omariiklus, kodakondsus ning rahvusriigiga kaasnevad õigused.
Nii kutsub kunstnik meid mõtlema sotsiaalsetele ja poliitilistele
mõjudele, mis sellisel keelekasutusel võib olla kodanike, nii
suuremate rühmade kui ka indiviidide eludele.

Tallinna Linnagalerii

LARISSA SANSOUR



Rahvushoone, 2012
Ühe kanali digitaalne video, värv, heli, 5’ 24”

Kunstniku loal

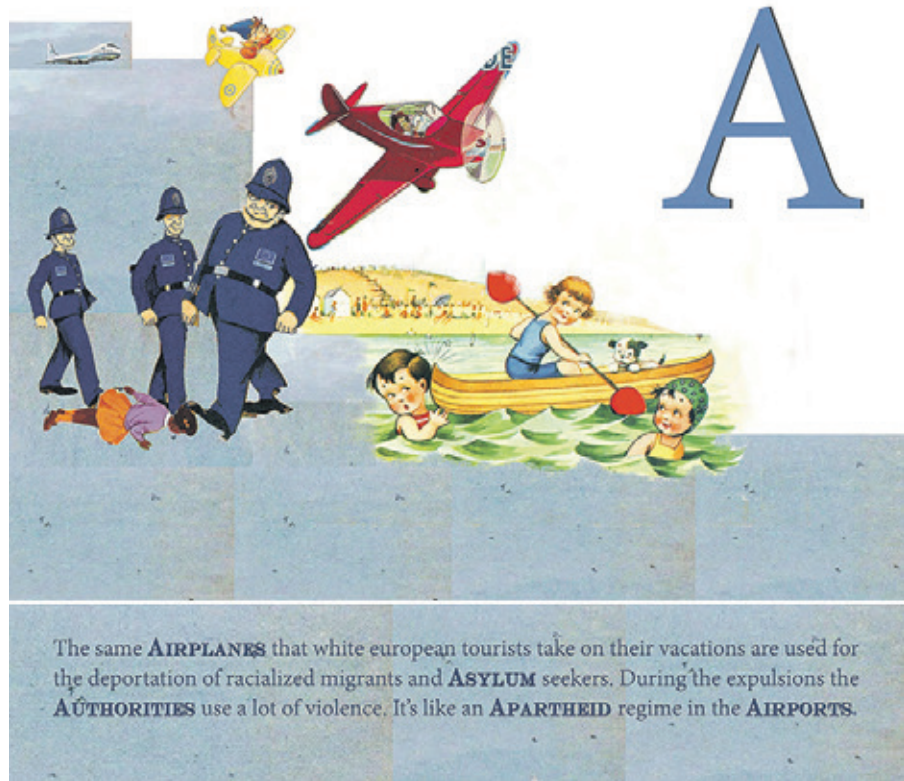
Ajalugu koosneb paljuski kangelaslugudest, mida üksteisele
oma rahva kuulsusrikkast minevikust räägitakse, luues ühise –
ja tihti väljamõeldud – päritolu ning jagatud identiteedi. Larissa
Sansouri huvitab ajalooliste faktide tähenduse ja tähtsuse
ning samuti samavõrd olemasolevate eksiarvamuste küsimus.
Ta uurib müütide rolli ajaloos ning näitab nii väljamõeldiste
kui ka faktide olulisust rahvusliku identiteedi kujunemisel.
Tema Palestiina päritolu tõttu huvitab teda peamiselt Lähis-Ida
poliitika.

Lähtudes olukorrast, kus kõik Iisraeli ja Palestiina konflikti
jaoks väljapakutud lahendused (üks riik, kaks riiki, kolm riiki, ei
ühtegi riiki) on viinud ümmikseisu, on Larissa Sansour mõelnud
välja düstoopilise, kuid samas vaimuka viienda lahenduse:
“Rahvushoone”. Palestiinat on kujutatud ette kõrghoonena,
mille iga korrus on omaette linn. Jeruusalemm asub 13. korrusel,
Rām Allāh 14. korrusel, Sansouri kodulinn Petlemm 21. korrusel
jne. “Rahvushoone” on lühiulmefilm, mis kasutab arvuti loodud
kujutisi, näitlejaid ja keerulist tehnikat, et Palestiina omariikluse
vertikaalset lahendust uurida.

Larissa Sansour on 1973. aastal Iisraelis
Jeruusalemmas sündinud kunstnik, kes
elab ja töötab Londonis.

Tallinna Linnagalerii

DANIELA ORTIZ



Rassistliku Euroopa ABC, 2017
28 printi, digitrükk, 31 x 31 cm

Kunstniku ja galerii ängels (Barcelona) loal

Suur hulk Vahemere-äärsete riikide ja Aafrika elanikke on pagenud oma kodumaalt lootuses alustada uut elu piirkonnas, kus on veel säilinud piisavalt jõukust ja turvalisust – Euroopas. Euroopa Liidu majanduslik rikkus tugineb suures osas 19. ja 20. Sajandi Euroopa imperialistlikule ja koloniaalpoliitikale, mis aitas tõsta Euroopa riikide majanduskasvu aina vaesuvate koloniseeritud piirkondade arvelt – nii võib käesolevat massilist rännet näha ka loomuliku mehhanismina selle ajaloolise ebaõigluse korrigeerimisel ja tasakaalu taastamisel.

Teosega “Rassistliku Euroopa ABC” võtab Daniela Ortiz vaatluse alla tähestiku mõiste, mugandades selle hiiglaslikuks piltideks ja tekstist koosnevaks kollaažiks. Lihtsad ja süütuna mõjuvad sõnad nagu “lennuk”, “piir”, “dokument”, “Vahemeri” ja “turist” leiavad koha uues ja ootamatus kontekstis, mis on korruga nii häiriv kui ka alandav. Tema kollaaž paljastab äreva, suletud, natsionalistliku ning kohati rassistliku Euroopa, mis on otsustanud unustada oma koloniaalajaloo ning üritab lahendada oma sisemisi probleeme, otsides patuoinaid väljastpoolt.

Daniela Ortiz on 1985. aastal Peruus Cuscos sündinud kunstnik, kes elab ja töötab Barcelonas.

Tallinna Linnagalerii

EWA AXELRAD



Štama nr 1, 2017
Ühe kanali video, värv, heli, 4'35''

Štama nr 2, 2017
Saarepuidust lipuvardad, terasest lipuvarda
hoidjad, 280 cm x 525 cm x 155 cm

Štama nr 3, 2017
Puitraamis giclée-trükk dibondil, 125 x 100 cm

Štama nr 5, 2017
Vaigufragmendid, erinevad mõõdud

Kunstniku, Copperfield Gallery (London) ja
BWA Warszawa Gallery (Varssavi) loal

Poolakeelne sõna “sztama” (hääldatakse “štama”) tähendab sõprade- või kaaslasevahelist vastastikku abistavat suhet. See solidaarsust tähistav slängisõna on etümoloogiliselt seotud saksaakeelse sõnaga “Stamm” ehk hõim. Axelradi teos proovib paljastada mehhanisme, mis panevad inimesi kokku tulema ja oma viha nende rühma mitte kuuluvate inimeste vastu suunama. Selle ühtekuuluvuse nimel tuleb loobuda oma isikupärast ja kohandada kõlbelisi tõekspidamisi. Rühma lõimimine toimub tihti liikmetele ühesuguse riietuse või soengu kehtestamise abil. *Sztama*’t väljendab kõige paremini ehk foto pealkirjaga “Štama nr 3” meestest, kes seisavad ringis, üksteisel käest kinni hoides. Nende keha ja taust on värvitud mustaks, ainult käed paistavad välja, ning koos näivad nad jäiga pahaendelise inimpärjana.

“Štama nr 5” esitab valiku erinevatest mängupulkadest, mis on sarnased lauamängus Spillikins või Mikado kasutatavatele. Pulkadel on kujutatud erinevad muistsed sümbolid, nagu ruunimärgid või keldi rist, mida kasutasid rühmad, kelle identiteet põhines peamiselt teistega võitlemisel. Teos kõneleb sellest, kui lihtne on mängu abil vägivald normaliseerida.

Ewa Axelrad on 1984. aastal Poolas Gliwices sündinud kunstnik, kes elab ja töötab Londonis ja Sileesias.

Kunstihoone galerii

MARTA GÓRNICKA



Põhiseadus
poolakate koorile, 2016
Ühe kanali digitaalne
video, värv, heli, 26'31"

Kunstniku ja Nowy Teatri (Varssav) loal

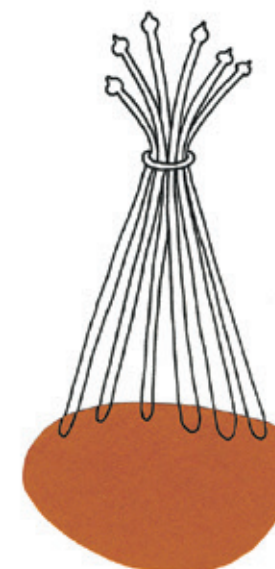
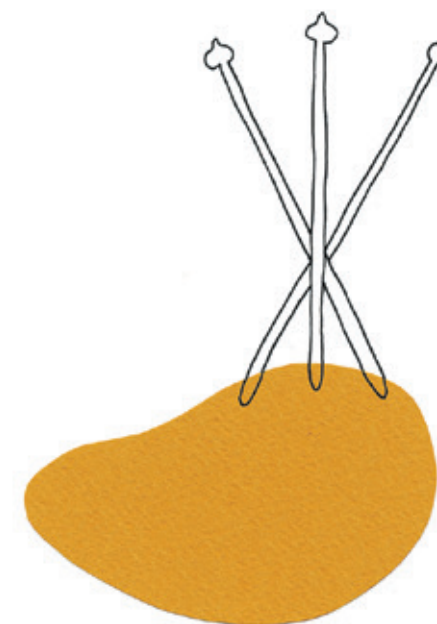
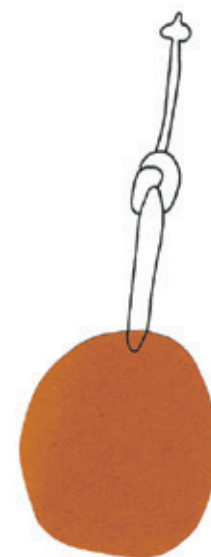
Rahvuslik identiteet tugineb kunstlikele rahvussümbolitele ja -struktuuridele, nagu lipp, hümn ja põhiseadus. On need elemendid aga piisavad, määratlemaks üht riiki ja hoidmaks selle rahvast koos? Poola teatrilavastaja Marta Górnicka videoteoses "Põhiseadus poolakate koorile" näeme Poola praeguse põhiseaduse muusikalist ja performatiivset tõlgendust. Nimetatud ettekandeks tõi Marta Górnicka kokku vasak- ja parempoolsete poliitiliste vaadetega Poolas elavad inimesed, nende hulgas näitlejaid, jalgpallifänne, Strzeleci küttide liidu liikmeid, kristlasi, vietnamlasi, juute, naistekoori Chór Kobiet liikmeid, moslemeid, pagulasi, Downi sündroomiga inimesi, pensionäre ja lapsi.

Koreograafia on sihilikult lihtne ja sõjakas. Võimas ja vali sõnade ja fraaside kordamine ning lajatatav rütm loob ähvardava mulje, samas kui üksteisega vastuollu minevad hääled viitavad rahvuslikule ja pluralistlikule parlamendile. Kõige eelnimetatu abil uurib lavastus Poola rahva olemust ja "poolalikkuse" pidevalt muutuvat mõistet, rõhutades siiski, et kumbagi ei ole võimalik määratleda mitmekesisust välistavate, piiravate ja kategooriliste definitsioonide kaudu.

Marta Górnicka on 1975. aastal Poolas sündinud lavastaja ja kooriteatri uuendaja, kes elab ja töötab Varssavis. Ta on kooriteatri Naiste Koor (Chór Kobiet) asutaja.

Kunstihoone galerii

FLO KASEARU



Baasuhkus, 2017
30 joonistust, 30 x 42 cm

Valminud Tallinna Kunstihoone tellimusel
Kunstniku loal

Flo Kasearu on oma loomingus tihti käsitletud traditsiooni ja rahvusliku identiteedi teemat. Joonistuste sari "Baasuhkus" kujutab kartulit meenutavat eset, eesti rahvusega tugevalt kokku kasvanud sümbolit. Nõukogude okupatsiooni ajal oli Eesti üks peamisi kartulikasvatajaid Nõukogude Liidus ning sai seetõttu endale hüüdnime "kartulivabariik".

Kasearu joonistustel on kartulid muutunud erineva kuju ja paigutusega lipumastideks, mis viitavad erinevatele võimalustele, kuidas riik "olla" ja riigina "käituda". Kartulid, mida on kujutatud mitme lipumastiga, viitavad paljude rahvuste tugevale liidule, kus kõik riigid on erinevad, kuid ometi suudavad tervikule kuidagiviisi oma panuse anda. Erinevate leidlike lahenduste kaudu uurib Kasearu assotsiatiivselt neid paljusid maailmavaateid, mille riik või rahvus võib omaks võtta, ning paljastab nende ülesehituse põhiuskumused – arutelule ja ristviljastamisele avatud olekust suletuse ja kaitseasendis olemiseni.

Flo Kasearu on 1985. aastal Eestis Tallinnas sündinud kunstnik, kes elab ja töötab Tallinnas. Alates 2013. aastast on ta Flo Kasearu Majamuuseumi direktor.

Kunstihoone galerii

THOMAS KILPPER



Läbipõlemine, 2016–2017

Seeria joonistusi, süsi paberil, erinevad mõõdud

Kunstniku ja Galerie Nagel Draxler
(Berliin/Köln) loal

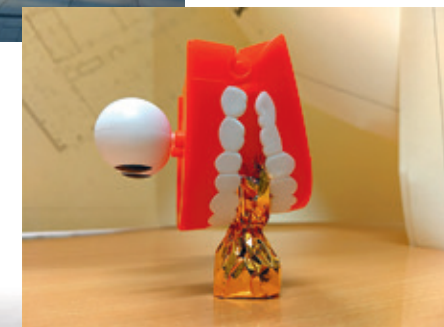
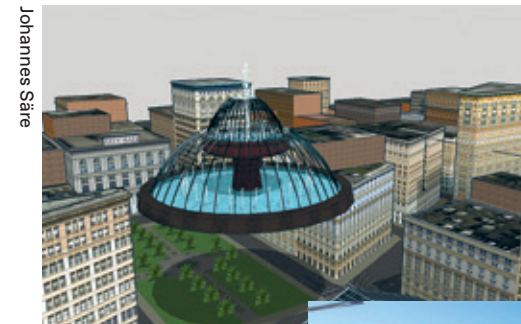
“Läbipõlemine” on 90 sêjoonistusest koosnev sari, mis kujutab paremäärmuslaste rünnaku sihtmärgiks sattunud pagulaste ja varjupaigataotlejate ajutisi elukohti mitmel pool Saksamaal. Hiljuti ajakirjanduses levinud fotod tänapäeva Saksamaal toimunud rünnakutest pagulaskeskustele sarnanevad hirmuärataval moel piltidega 1938. aastal toimunud kristalliööst. Mõlemad kujutavad süütamisi raevu ajal, mida toidab vihane rahvuslus ning pimestab ksenofoobia ja rassism. Kunstnik on otsustanud need fotod tõlkida rohmakateks mustvalgeteks visanditeks põlenud majadest, tossust, leekidest ja tuletõrjujatest peamiselt öisel ajal.

Iga joonistuse all on kirjas rünnaku asukoht, peamiselt on tegu maa-asulatega. Taolised väikesed ja kauged kogukonnad võivad kergelt osutada kitsarinnalise rahvustunde ja seletamatu võõrahirmu kasvulavaks. Lisaks hirmule võivad uustulijate vastu suunatud rünnakuid põhjustada frustratsioon ja madal enesehinnang – pagulaste vastuvõtmist kohalike elanikega ei arutatud – ning sarja ingliskeelne pealkiri “Burnout” viitab kahetähenduslikult nii võõraste väljapõletamisele kui ka vaimsele läbipõlemisele.

Thomas Kilpper on 1956. aastal Saksamaal Stuttgartis sündinud kunstnik, kes elab ja töötab Berliinis.

Kunstihoone galerii

KRISTINA SOLOMOUKHA & PAOLO CODELUPPI



Monumendivõistlus, eriüritus Eestis, 2009–2018

Koos Elfi Turpiniga

Kunsti- ja kuraatori projekt

Pidustused, 2018

Korduv video, 9'00"

Nimeta, 2018

Korduv video, 2'00"

Slaidiesitlus, 500 pilti

Kunstnike loal



“Monumendivõistluse” tarvis paluti valitud kunstnikel ja arhitektidel esitada projekt monumendile, mille asukoht ja eesmärk on teadmata. Kunstnikele anti täielik vabadus, et mõelda välja endale meelepärane monument. Ettepanekus paluti esitada joonised, fotod või muud kahemõõtmelised kujutised, lühike tekst ja väike makett. Kuna eelarve on väike, siis on seda ka monumendid ise. Võidumonument teostatakse “mõistlikul skaalal” ja ülejäänud väljavalitud monumendid teostatakse “veelgi mõistlikumal skaalal”.

“Monumendivõistlus” kommenteerib mälestamist kui nähtust ja protsesse, mis sellega tavapäraselt seotud on. Monument on tavaliselt suur struktuur, mis peab elus hoidma mõne olulise inimese või ajaloosündmuse mälestust ning looma ühenduslüli minevikuga ajas ja ruumis, teenides tihti raamjutustuse, rahvusliku retoorika või hegemoonilise poliitika huve. Kuid algne põhjus monumendi püstitamiseks unub tihti õige pea ning see muutub peaaegu nähtamatuks. Kuigi monument võib endiselt toimida tähisena – “pööra pärast monumenti vasakule” –, on selle saatus enamasti ajaloo ümberkirjutamise käigus täielikult kaduda.

Kristina Solomoukha on sündinud 1971. aastal Ukrainas Kievis ja Paolo Codeluppi on sündinud 1974. aastal Singapuris. Nad on kunstnikud, kes on koos töötanud alates 2012. aastast. Nad elavad ja töötavad Prantsusmaal Bagnolet's. Elfi Turpin on 1976. aastal Prantsusmaal Pariisis sündinud kuraator ja Reini nüüdis-kunstikeskuse CRAC Alsace'i direktor.

Vabaduse galerii



HARIDUS- JA PUBLIKUPROGRAMM

**100 RIIKLIKU
TÄHTSUSEGA
KÜSIMUST**

Eesti Ajaloomuuseumi ja Tallinna Kunstihoone
ühine haridusprogramm

1. MÄRTS – 27. APRILL

VANUSEGRUPP:
Põhikooli III aste ja gümnaasium

KESTUS:
60 min + 60 min

FOOKUS:
Eesti rahva ja riigi sünni ning arenemise lugu, rahvuslus, rahvus, riik, objektiivsus ja subjektiivsus, kaasaegse kunsti keel

ÕPIVÄLJUND:
Õpilane tutvub Eesti omariikluse ja rahvusidee arengu looga; teab Eesti Vabariigi loomisega seotud sündmusi ja isikuid; iseloomustab ning võrdleb demokraatlikku ning mittevaba (autoritaarset/totalitaarset) ühiskonda; analüüsib riikluse ja rahvuslusega seotud küsimusi eri vaatenurkadest; kujundab eelneva alusel isiklikku arvamust.

HIND:
7€ õpilane, lisandub lõunasöögi hind soovil korral

LÕUNAPAU:
Kui soovid grupiga lõunatada Eesti Ajaloomuuseumis, siis anna oma valikust registreerimisel teada! Registreerimine: www.kunstihoone.ee/haridus/

**I OSA
EESTIAJALOOMUUSEUMIS**
(Maarjamäe loss, Pirta tee 56)

Haridusprogrammis harutame üheskoos lahti põnevate sündmuste umbsõlmed. Kui vana on eesti rahvas ja rahvuse idee, kust pärineb sõna eestlane ja kes seda esimesena kaustas, kui vana on meie riik. Näitusel “Minu vaba riik” keskendume Eesti Vabariigi sünniga seotud hetkedele, sündmustele ja isikutele, õpilased saavad nii grupina kui paaris lahendada meie riigi sünnilooga seotud põnevaid ülesandeid.

**II OSA
TALLINNA KUNSTIHOONES**
(Vabaduse väljak 8)

Kunstihoones jätkame Ajaloomuuseumis alustatud riikluse teemat, otsime näitusel “Riik ei ole kunstiteos” uusi vaatenurki ja lähenemisi. Riik on dünaamiline ja pidevas muutumises, siin ei ole ühte ja selget tõe. Kaasaegne kunst pakub ideaalset võimalust arutleda keerulistel ja mitmetiõistetavatel teemadel. Nagu näiteks: mis on Eesti, mis on rahvuslus? Kuhu poole (meie) riik liigub ja kuhu poole me tahame, et ta liiguks? Milleks üldse on vaja riiki ja mis peab olema, et oleks riik? Mis on minu jaoks subjektiivselt oluline? Kuidas märgata pealtnäha must-valgetes teemades vahepealseid toone?

Programmi läbivad mängulised, huumoriga vürtsitatud diskussioonid, tunni lõpus jõuame loova grupitööni, mis aitab mõtestada mõlema näituse kogemust.

**RIIK EI OLE
KUNSTITEOS**

Tallinna Kunstihoone
haridusprogramm

21. VEEBRUAR – 27. APRILL

VANUSEGRUPP:
Põhikooli III aste ja gümnaasium

KESTUS:
60–90 minutit sõltuvalt grupi soovist

FOOKUS:
rahvuslus, rahvus, riik, objektiivsus ja subjektiivsus, kaasaegse kunsti keel

ÜLDPÄDEVUSED:
kultuuri- ja väärtuspädevus, sotsiaalne ja kodanikupädevus, enesemääratluspädevus, suhtluspädevus

KUNSTISÕNAVARA: sotsiaalselt tundlik kunst, installatsioon, videokunst

HIND:
Osalemiseks tuleb lunastada näitusepilet (3€/õpilane), haridusprogrammi eest lisatasu ei küsita!

NBI:
Seda programmi on võimalik tellida nii ainult Kunstihoone programmina kui paketina koos Ajaloomuuseumi külastusega.

Uuri lähemalt:
publik@kunstihoone.ee
www.kunstihoone.ee/haridus/

Trükis ilmub koos Eesti Vabariigi 100. sünnipäeva pidustuste raames toimuva näitusega “Riik ei ole kunstiteos” Tallinna Kunstihoones 16.02.2017–29.04.2018

Kunstnikud: Ewa Axelrad, Loulou Cherinet, Marta Górnicka, Lise Harlev, Femke Herregraven, Flo Kasearu, Thomas Kilpper, Szabolcs KissPál, Stéphanie Lagarde, Ella Littwitz, Thomas Locher, Cristina Lucas, Damir Muratov, Tanja Muravskaja, Marina Naprushkina, Kristina Norman, Daniela Ortiz, Katarzyna Przewańska, Jaanus Samma, Ivar Sakk, Larissa Sansour, Kristina Solomoukha & Paolo Codeluppi & Elfi Turpin, Studio Jonas Staal

Kuraator: Katerina Gregos

Näituse toimkond: Karolin Nummert, Siim Preiman, Taaniel Raudsepp, Helena Savtšenko

**KÜSI
JULGESTI!**

Tallinna Kunstihoone
haridusprogramm

21. VEEBRUAR – 27. APRILL

VANUSEGRUPP:
7–12

KESTUS:
Ca 60 minutit

FOOKUS:
riik ja rahvuslus, kunsti väljendusvahendid

ÜLDPÄDEVUSED:
kultuuri- ja väärtuspädevus, sotsiaalne ja kodanikupädevus, enesemääratluspädevus, suhtluspädevus

KUNSTISÕNAVARA:
sümbol, metafoor, installatsioon, skulptuur, videokunst

HIND:
Osalemiseks tuleb lunastada näitusepilet (3€/õpilane), haridusprogrammi eest lisatasu ei küsita!

Tihti peale on nii elus kui kunstis oluline osata küsida hea küsimus, mis paneks inimesed midagi tähele panema ja mõtlema. Näitusel uurimegi, miks on kunstnik toonud näitusesaali erinevate riikide mulla või joonistanud terve seeria kartuliidude kasvamisest. Miks on näituse peakiri “Riik ei ole kunstiteos?” Mis on rahvuslus, rahvusriik ja miks on see teema täna päevakajaline? Milliseid erinevaid tehnikaid kunstnikud kasutavad? Mängulisel viisil avaneb meile kaasaegse kunsti põnev maailm ja kasvab elu edasi viiv uudishimu. Tulge, uurime, arutleme ja mängime!

Galeriitunde saab tellida kolmapäevast reedeni 12:00–19:00.

SALLY SABAS

Tallinna Kunstihoone
publikuprogramm

31. MÄRTS KELL 14:00

Suur, karvane ja sõbralik Sally-koer võtab oma pika saba otsa näituse kõige väiksemad külastajad (ca 4–8-aastased), et teha koos üks mänguline ringkäik ning tutvustada koos lastega nende vanematele näitust. Programm nagu hea perefilm, mis pakub vaatamisrõõmu ja avastamist suurtele ja väikestele kunstisõpradele.

**RINGKÄIK
NÄITUSEL**

Tallinna Kunstihoone
publikuprogramm

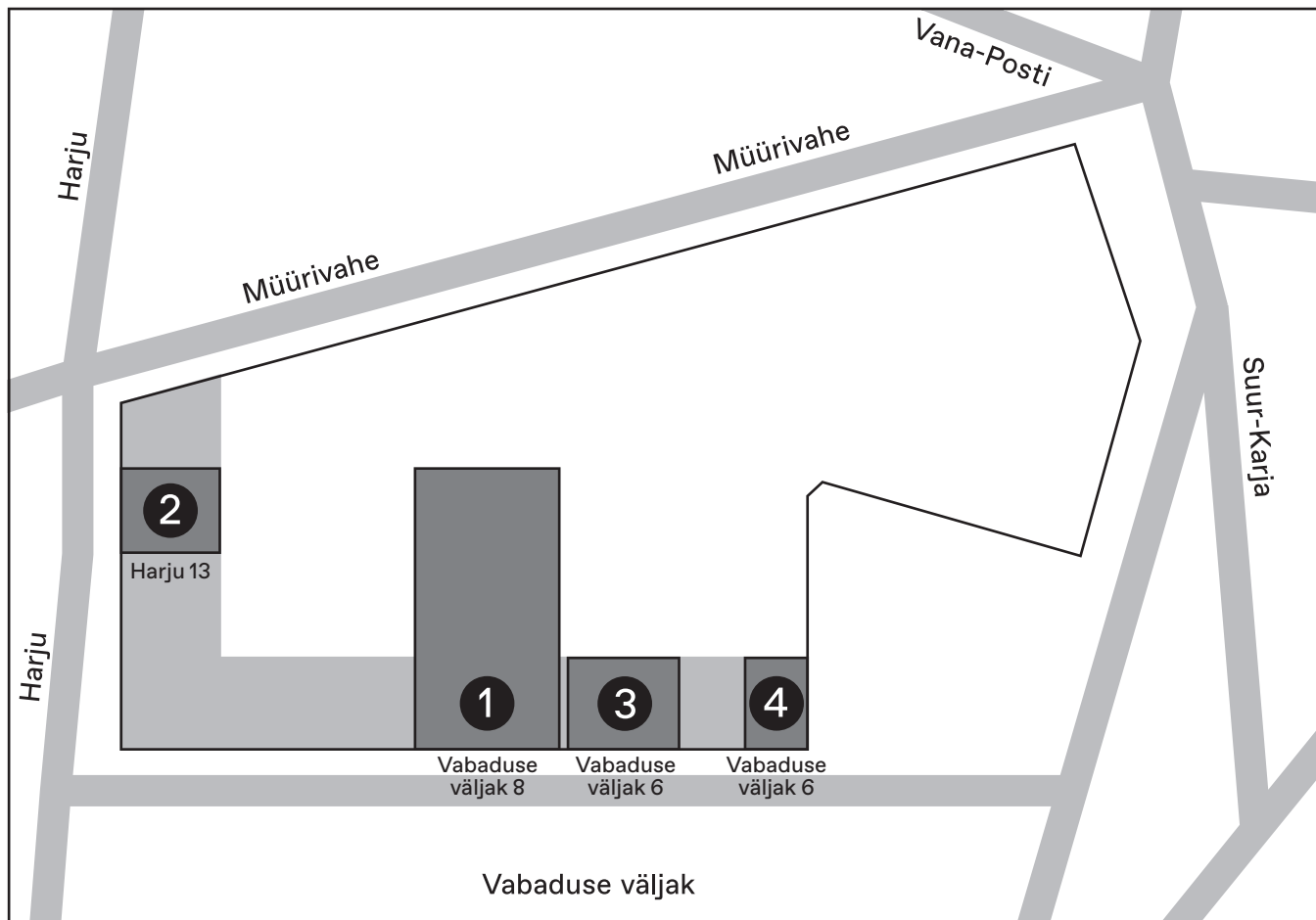
**IGAS VANUSES
HUVILISTELE**

Gidituur on kõige lihtsam haridusprogramm. Mõeldud kõigile, kes tahavad näitusest rohkem teada. Meie programmijuht avab tagamaid ning külastajad saavad esitada küsimusi. See on erakordsest mõnus viis saada kunstist rohkem teada. Registreeru julgelt ja telli gidituur endale sobival ajal. Korraldame selliseid ringkäike gruppidele alates neljast inimesest.

NBI:
Lisaks siit tellitavatele ringkäikudele toimuvad ka regulaarsed, avalikud tuurid (kolmapäeviti 17:30 ja laupäeviti 14:00). Nende kohta leiad infot meie veebilehelt.

RIIK EI OLE KUNSTITEOS

16.02.–29.04.2018



Näitus avatud:

- ① Tallinna Kunstihoones
- ② Tallinna Linnagaleriis
- ③ Kunstihoone galeriis
- ④ Vabaduse galeriis

kunstihoone.ee

TALLINNA KUNSTIHOONE
TALLINN ART HALL